

Slezák-Bartos Zsuzsanna

TELEPÜLÉSETIKA ÉS VERSENYKÉPESSÉG ÖSSZEFÜGGÉSEI, A LAKHELYVÁLASZTÁSI PREFERENCIÁK ETIKAI VONATKOZÁSAI

Bevezetés

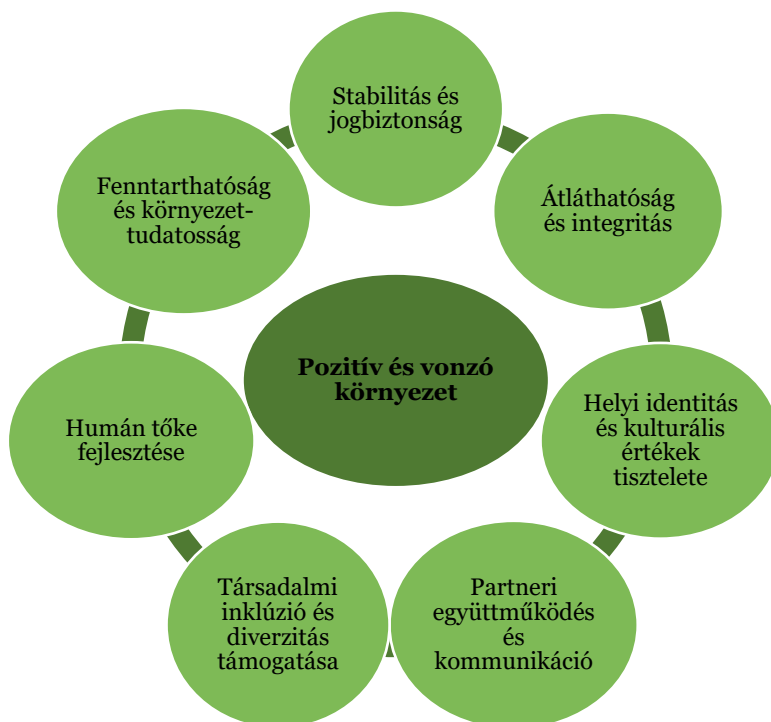
Globalizálódó világunkban a települések, városok és régiók versenyképessége kapcsán kulcsfontosságú tényezők a gazdasági növekedés, a társadalmi fejlődés és az emberek életszínvonalának javítása. A sikeres működés elérése és fenntartása nem csupán gazdasági tényezőktől függ, hanem szorosan összefügg a település etikai értékrendjével és szociokulturális tényezőivel. A településetika olyan fogalmakat és értékeket foglal magában, mint a tisztesség, az igazságosság, az átláthatóság, a környezettudatosság és az emberek közötti empátia, melyek irányítják a helyi közösség mindennapi döntéseit és viselkedését, továbbá azt is meghatározzák, hogy hogyan kezelik a kihívásokat és a lehetőségeket. A településetikai alapelvek betartása és erősítése segíti a fenntartható fejlődést és az összetartó közösségek kialakulását, ami hosszú távon segíti a versenyképesség növekedését. A sikeresség azonban nemcsak a helyi közösség etikai elkötelezettségétől függ, hanem kapcsolódik a város, település vagy régió gazdasági és infrastrukturális környezetéhez is. Az üzleti szektor, a vállalkozások és a befektetők számára is fontos szempont, hogy a település milyen vonzó befektetési célpontként jelenik meg. A korrupció és az etikai problémák jelenléte, valamint azok mértéke jelentősen befolyásolhatja a vállalkozások és a befektetők döntéseit, és visszatartó erő lehet a versenyképesség növekedése szempontjából. Az alulról építkező településetika, melyet a helyi közösségek és az ott élő emberek támogatnak aktívan, segíti az lakosok részvételét a közügyekben és a döntéshozatalban. Ennek eredményeként a települések magasabb szinten tudnak reagálni a kihívásokra és alkalmazkodni a változó gazdasági környezethez. A fenntartható gazdaság problémájának megoldására különböző módok és megközelítések léteznek, a kihívásokra adott megoldások és válaszok az egyes nemzetek gondolkodásmódjától, szemlélettől függően eltérőek, a filozófiai háttér, meggyőződések és az optimista vagy pesszimista hozzáállás szerint. A társadalmi felelősségvállalás gyökerei optimista megközelítésben az üzleti vállalkozásokra alapoz, mint a gazdaság motorjaira és a szereplőire, így adva választ egy új működési mód megteremtésére (Zádori & Nemeskéri, 2021).

Településetikai alapelvek a versenyképesség vetületében

Települések működése, szervezése kapcsán a morális döntéshozatal, a személyes fejlődés, az igazságosság és a társadalmi hierarchiák kérdéseivel szükséges foglalkozni a versengés kontextusában, a verseny és a kooperáció különféle aspektusait indokolt feltárni, beleértve azok hatásait az egyének és a társadalmak szintjén. Az erkölcsi vitákban a versengésben résztvevő felek között vizsgálható a fair play, a sportszerűség és az őszinteség értéke, elemezhetjük a versenyhajszolás káros dimenzióját az egyén illetve a társadalom körében, annak mérséklési alternatíváit. Az emberi pszichológia mélyebb rétegeit is feltárhatjuk a verseny- és verseny nélküli kooperáció során, például hogyan befolyásolja az egyéneket a versenyhajszolás, a versenytársakkal való összehasonlítás, valamint a győzelem vagy vereség, – a versenystressz, a motiváció és

a teljesítménykényszer, szintén központi szerepet játszanak ezen a területen. A verseny, mint egy állandó konfliktushelyzet, az egyének közötti kapcsolatokat átalakítja, a társadalmi hierarchiákat átrendezi, emellett viszont a pozitív hatásai okán az állandó stresszhelyzet megkérdőjelezi, hogy a versengés nélküli együttműködés milyen módon lehetne előnyösebb a társadalom szempontjából, és hogy a versenyt ösztönző tényezők miként illeszkednek a közösségi célokhoz (Kondorosi & Baráth, 2013).

Az etikai alapelvek segítik a településeket abban, hogy olyan sikeres és fenntartható közösségekké váljanak, amelyek hosszú távon növelhetik a versenyképességüket és vonzzák az üzleti lehetőségeket és befektetéseket, összességük egy erős alapot képez a jövőbeli célok teljesítéséhez, megvalósulásához. Az új kommunikációs technológiák használatával a virtuális és fizikai közösségek határai mindinkább elmosódnak, egyetlen komplex bizalmi folyamattá támogatva az őt befogadó közösségek együttesét. (Szécsi, 2022) A helyi lakosok, vállalkozások és az önkormányzat együttesen alkothatnak olyan erőt, amely hosszú távon elősegíti a település fejlődését és sikerét. Az etikus, transzparens és fenntartható közösségek képesek vonzani a befektetéseket, a tehetséges munkaerőt és elősegíteni a gazdasági fejlődést hosszútávon. A településeknek tehát érdemes kiemelt figyelmet fordítani az etikai elvek betartására és az etikus vezetésre, mivel ezek hozzájárulnak a versenyképességük javításához és az ottélők életminőségének fejlesztéséhez. (1. ábra)

1. ábra: Környezetet kialakításának etikai alapelvei a vállalkozások, befektetők és a lakosság szempontjából *Forrás: saját összeállítás*

A település vezetésének és intézményeinek átlátható működése és döntéshozatala bizalmat ébreszt a vállalkozások és befektetők körében. Az átláthatóan működő intézmények segítik a település jó hírvének kialakítását, hiszen csökkentik a korrupciós kockázatokat és a bizonytalanságot. A vállalkozói tevékenység szempontjából fontos, hogy a település hosszú távú stabilitást és megbízható jogi keretrendszert biztosítson; – a folyamatos változások és bizonytalanságok elkerülése segíti a befektetések hosszú távú tervezését és megvalósítását. A környezetvédelem és fenntarthatóság elkötelezett támogatása kiemelkedő jelentőséggel bírhat a felelős vállalkozások és azok ügyfelei számára. Az energiahatékony megoldások, a zöld infrastruktúra és az ökológiai tudatosság elveinek szem előtt tartása, a városfilozófiába történő beágyazása segítheti a település hosszú távú versenyképességét. A vizsgált kontextusban a településetika lényegi eleme a lakosság oktatása és képzése, valamint az egyenlő hozzáférés biztosítása az oktatási és képzési lehetőségekhez, – mellyel a képzett munkaerő arányának javítását, ezáltal a település innovációs képességét támogatjuk. Az etikusan gondolkodó, működő település nem csupán gazdasági sikereire koncentrál, hanem biztosítja, hogy a társadalom minden rétege bevonódhasson a fejlődésbe és részesedhessen a lehetőségekből. Az inkluzív közösségek toleránsabbak és innovatívabbak, a városvezetés nyitott a vállalkozások, civil szervezetek és az egyének együttműködési ötleteire és a párbeszédre. A jó kommunikáció a közös célok megvalósítása nyomán erősíti a település vonzerejét. A településen kiemelt szempontként értékeljük a helyi kulturális örökséget, identitást; – a kulturális sokszínűség megőrzése hozzájárul a turizmus fellendüléséhez és ezzel együtt gazdasági fellendülést eredményez.

A konzekvencializmus képviselői szerint az egyén tettei akkor tekinthetők etikusnak, ha azok az őt befogadó közösség hasznára vannak, ezáltal a lehető legtöbb ember számára lesznek a cselekedeteinek jó következményei. A klasszikus utilitarizmus képviselői szerint a cselekvőnek szükséges mielőbb közvetítenie a lehetséges cselekvési alternatívákat, átgondolnia az egyes alternatívák milyen következményeit a közösség többi tagjára nézve. Az utilitarista elveknek megfelelően az az alternatíva erkölcsi értelemben leginkább helyes, ami az csoporton belül a minél több ember javát szolgálja. Szükséges ismernünk ezzel kapcsolatban az adott közösség tagjainak elvárásait, érdekeit, mérlegelési szempontjait, illetve erkölcsi megfontolásokat (Gulyás et al., 2021).

Településetika fogalmi értelmezése és kapcsolódása a versenyképes városszemlélethez

A településetika olyan tudományos megközelítést képvisel, amely az etika és a filozófia területén vizsgálja a települések és városok erkölcsi kérdéseit, értelmezi a településekre vonatkozó értékeket és morális normákat. Így például a közösségi értékeket, a helyi kultúra és identitás jellemzőit, valamint azokat az etikai alapelveket, amelyek irányítják a döntéseket és intézkedéseket a településen. Fogalmi körében foglalkozik a közösségi igazságosság kérdéseivel, így kutatja az erőforrások elosztását, a hozzáférhetőséget a közszolgáltatásokhoz, a társadalmi mobilitást és a diszkriminációval szembeni küzdelmet. Releváns feladat biztosítani a társadalmi és gazdasági igazságosságot a településeken belül. A települések és városok környezeti kérdései kapcsán például azokat az etikai elveket is tanulmányozhatjuk, amelyek irányítják a környezeti fenntarthatóságot és a környezetvédelmet. Kiemelten fontos alapelveként hangsúlyozhatjuk az ökológiai lábnyom csökkentését, a fenntartható

városfejlesztést, a klímaváltozással szembeni küzdelmet valamint a természeti erőforrások megóvását. A közösségi részvételt is fontosnak tartom megemlíteni, vagyis miképpen lehet biztosítani az egyének és a közösségek aktív részvételét a települési döntéshozatalban, valamint hogyan lehet kiépíteni és fenntartani az érdemi demokratikus folyamatokat a településekben. Releváns kapcsolódó fogalmak továbbá a kulturális sokféleség és a tolerancia, tehát az elfogadás segítése a különböző kulturális és vallási háttérű emberek között. Kiemelt cél a városvezetés részéről a lakosok életminőségének javítása és a közösségi jólét elősegítése, a megfelelő infrastruktúra kiépítése, a kulturális és szabadidős lehetőségek biztosítása, valamint az egészségügyi és oktatási szolgáltatások fejlesztése.

A helyi lakosoknak aktívan részt kell venniük a városfejlesztési folyamatokban, a közösségi részvétel és a kollektív döntéshozatal támogatja a lakosság elégedettségét. Egy település versenyképességének növelése érdekében az igazságosságot és az egyenlőséget figyelembe kell venni a várospolitikai, -tervezés és -fejlesztés során. Például az oktatáshoz, egészségüghöz és közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés segíti a lakosság jobb életkörülményeinek megteremtését valamint a gazdasági lehetőségek megteremtését, fejlesztését. A kulturális sokféleség és a tolerancia erősíti a városok vonzerejét, hiszen növelheti az adott desztinációra érkező turisták számát, a gazdasági és szolgáltatási lehetőségek növekedését segíti, így járul hozzá adott település versenyképességének javításához.

A települések fogalmi körét tehát új kontextusba kell helyezni, mely túlmutat a hagyományos értelmezésen, hiszen releváns tényezőként kezdték értékelni a környezetet, a fenntarthatóság szükségességét és az ott lezajló folyamatokat. A település fejlesztésének mozgatórugója a korábbi menedzseri megközelítés helyett egy vállalkozói megközelítést követése (Harvey, 1989), mely a vezetői gondolkodásmód a magán és az állami szféra közötti együttműködését helyezi a középpontba. Egy település akkor válhat versenyképpé, ha meg tudja hozni azon intézkedéseket és megteremti a feltételeket, amelyek biztosítják és támogatják az egy főre jutó jövedelem magas szintjét és folyamatos növekedését. Hagyományos értelmezésben fő célok között szerepel a helyi lakosság számára a város élhetővé tétele, mely megvalósítása — színvonalas rendezvényeken, ápolott természeti és építészeti környezetén keresztül, funkciókkal rendelkező városi térrel, valamint a tisztas megélhetést biztosító munkahelyek révén biztosítható. A településvezetés elsődleges feladata a modern felfogás szerint a beruházások támogatása, a gazdaság fejlesztése emellett kevésbé releváns tényező, hogy figyelmet fordítson a lakosság életkörülményeinek javítására (Kozma, 2002).

Ha egy település adottságait szeretnénk vizsgálni, akkor a rendelkezésre álló természeti vonzerók kapcsán, azok állagának minőségét, kapcsolódó infrastrukturális és turisztikai lehetőségeket szükséges vizsgálni. Ember alkotta vonzerók kapcsán elemezni szükséges az elmúlt időszak megvalósult fejlesztéseit, illetve a jövőre vonatkozó lehetőségeket szükséges kutatni (Slezák-Bartos, 2020).

Enyedi (1997) szerint sikeres az a település, amelyben növekszik az előállított jövedelem, amely a település működtetése és fejlesztése kapcsán újra befektetésre kerül. Az egy főre jutó jövedelem a településen folyamatosan növekszik, amelyből a lakosság széles rétegei részesülnek, a gazdasági növekedés azonban nem károsítja a város természeti, épített és kulturális környezetét. Koltai (2014) szerint a magyar lakosság preferenciájában a lakhelyválasztásnál kiemelt tényezőkként jelennek meg a település közbiztonsága, a települési infrastruktúra állapota, a lakókörnyezet, az

egészségügyi szolgáltatások színvonala és a foglalkoztatási körülmények. A lakóhelyválasztásnál megjelennek befolyásoló szempontként a „nagyvárosi” kedvezőtlen jellemzők, így a szennyezett, egészségtelen lakókörnyezet, a közönys emberi kapcsolatok, valamint a rossz közbiztonság. (Koltai & Galambosné Tiszberger, 2014) A régió, a település versenyképességének javítása elsősorban saját kompetencia, amihez a központi hatóságok csak a háttérrel tudják biztosítani. A területi verseny felerősödött, a települések versenyeznek egymással a befektetőkért, fejlesztési lehetőségekért, intézményekért, versenyképes szakemberekért (Lengyel, 2006).

A város versenyképességének legfőbb célja a lakosság életszínvonalának növelése, a térségi, városi jövedelem és ennek meghatározójaként a foglalkoztatottsági helyzet javítása. (Piskóti et al., 2015) A városokat a hozzáadott értéket termelő ágazatok jelenléte és bizonyos tényezők, a természeti, az épített és a kulturális környezet, a külkapcsolatok és a nemzetközi versenyben elfoglalt hely teszi sikeressé (Enyedi, 2012; Michalkó, 2014).

A települések újfajta, széleskörű értelmezése kapcsán Kotler összegezi a modern településmarketing és annak értelmezése okán a lényegi gondolatokat, foglalkozik a termékfejlesztés szakaszával, rámutatva arra, hogy a marketingtevékenység csak akkor lehet sikeres, ha egy több szempontból is vonzó településre támaszkodik (Kotler, 1993; Kozma, 2002).

Lakhely választási preferenciák etikai vetületei a települést választók körében

Az egyéni döntéshozatal folyamatában az individuum döntéseit egyszerre befolyásolják versenyelvű és etikai szempontok, az egyén tehát igyekszik az önös érdekeit a morális elvárásokkal kiegyensúlyozottan kezelni. A belső indíttatás erkölcsi iránytűk az egyéni morális preferenciák rangsorolását segítik, az egyén az egyensúly megteremtésére törekszik, az egyéni jogok és szabadságok fontosságát hangsúlyozza, ugyanakkor elismeri a közösségek és kultúrák szerepét a társadalmi élet és az identitás formálásában. A liberális kommunitarizmus koncepciója szerint az emberek nem pusztán elszigetelt egyének, hanem olyan közösségek részei is, amelyekben az identitásuk formálódik. Az egyéni jogok és szabadságokat nem lehet teljesen különállóan kezelni a közösségi kontextustól, mivel a közösségek alakítják az emberek elképzeléseit az igazságosságról és a jó életről. A liberális kommunitarizmus a liberális individualizmus és a közösségi identitás között feszül, miközben reflektál a társadalom sokszínűségére és összetettségére. (Szilágyi, 2021; Etzioni, 1988) Az elért sikerek pozitív énképet és önbizalmat eredményeznek az egyénekben, mely közösségi élmények pozitív irányú alakulását segíti, mivel a magabiztosság erősítheti a társas kapcsolatokat és az interakciókat. A közösségi élmények megélése befolyásolja az egyén gazdasági döntéseit, például azáltal, hogy az egyének hajlamosak lehetnek olyan cselekedetekre, amelyek javítják közösségi státuszukat vagy elfogadottságukat.

A jól átgondolt településetika és a fenntartható fejlődés lényegi szempontok a sikeresen működő, versenyképes települések lakhelyi preferenciáinak értékelésével összefüggésben. A preferenciák meghatározásában fontos szerepet játszanak az egyéni és társadalmi szempontok. Az erkölcsi szempontok egyre inkább meghatározzák az emberek lakhely választását, és ez a folyamat a jövőben várhatóan tovább fog erősödni. Az átláthatóan működő települések pozitív megítélése nyomán nagyobb versenyképességet és jobb életszínvonalat társítanak a skateholderek; vonzóbb a

munkavállalók, a befektetők és a családok számára. A kiszámítható döntéshozatal és a felelős városvezetés lehetővé teszi a fenntartható és fejlődő közösségekké válást, előrevetíti a hosszú távon is kiegyensúlyozottan biztosítható gazdasági és a társadalmi fejlődésüket.

A lakóhely választási preferenciák összetett halmazát határozhatjuk meg, melyek az egyének prioritásai alapján változhatnak. (2. ábra) Egy település versenyképességének javítása érdekében fontos figyelembe venni ezeket az alapvető szempontokat, és olyan intézkedéseket hozni, amelyek minél szélesebb körben sikeressé tesznek adott várost vagy régiót. A versenyképes települések generálják a gazdasági növekedést és a fenntartható fejlődést, elsődleges célpontként szolgálnak az új lakhelyet választók és a vállalkozások számára.

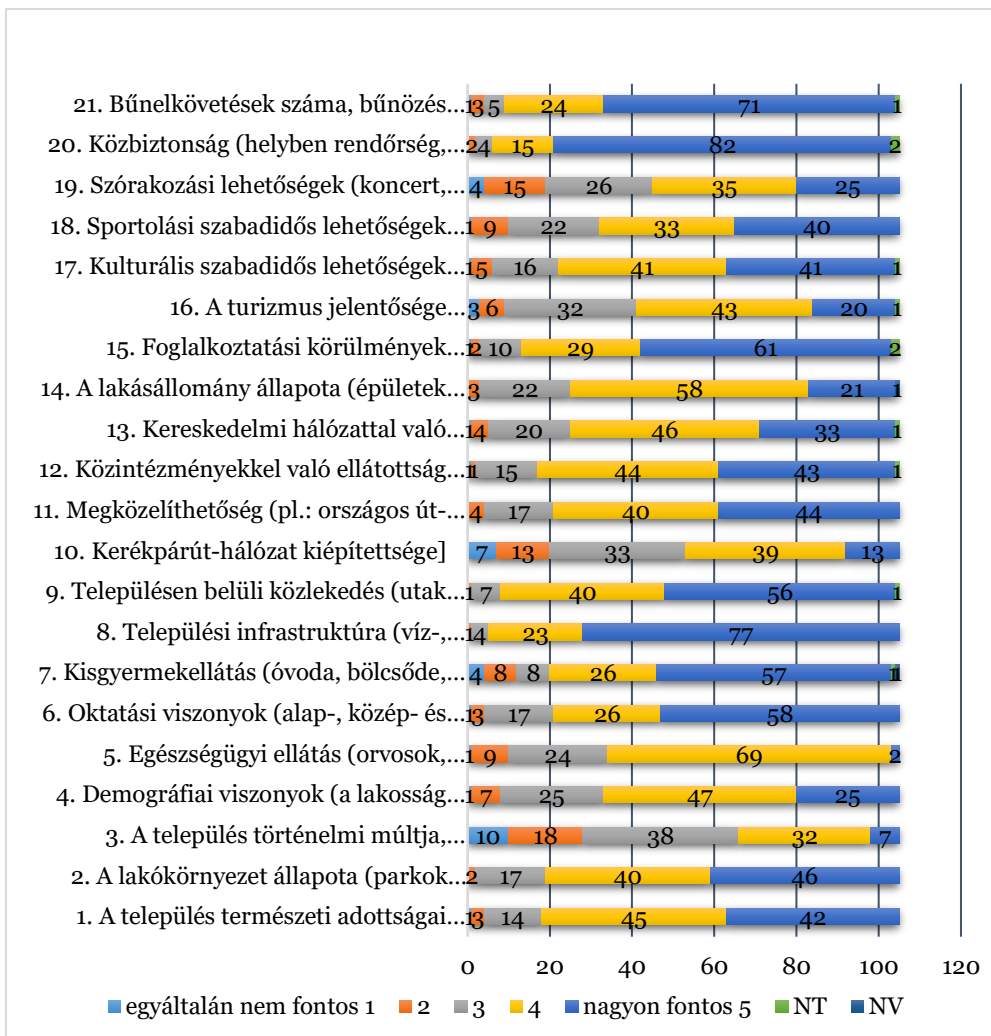

2. ábra: Az egyén releváns lakhelyválasztási preferenciái *Forrás: saját összeállítás*

A magas foglalkoztatottság és a diverzifikált gazdasági helyzet sikeres település benyomását keltik a munkavállalók számára, így azok a városok és régiók, amelyek fejlődő gazdasággal rendelkeznek, általában magasabb életszínvonalat és jobb szociális ellátórendszert is kínálnak. A tiszta levegő, a zöld területek, a parkok és a környezetbarát kezdeményezések további vonzerőként értékelhetők. A kiemelt értéket jelent az egészséges és élhető környezet, valamint a megfelelő életminőség. Olyan településeket választ az egyén lakhelyéül, ahol magasabb az életminőség, jobb az infrastruktúra és kényelmesebb mindennapi élet vár rá. Az emberek sokszor azokat a településeket választják, ahol kialakult közösségi élet és élénk kulturális színtér várja őket. Kiemelt szerepet játszanak az események, fesztiválok, rendezvények, valamint a közösségi szervezetek, klubok, egyesületek léte, elérhetőségük, amelyek lehetőséget biztosítanak a kapcsolatok kialakítására és az aktív részvételre. Az egyén érdeklődését és választási preferenciáit befolyásolja a település társadalmi és kulturális környezete, a sokszínű és toleráns közösségek, kulturális események és programok, valamint az egyedülálló helyi hagyományok és kultúra segíti az adott településre letelepedők vonzását.

A családok számára kiemelten fontos lehet egy település oktatási és egészségügyi infrastruktúrájának minősége. Jól felszerelt iskolák, intézmények és kórházak egyrészt a gyermekeket nevelők számára prioritás, valamint a magas színvonalú egészségügyi ellátást keresők vágyait tudjuk ezáltal kielégíteni. A település biztonsága és stabilitása fontos szempont a lakóhely választásánál, az alacsony bűnözési arány és a magas közbiztonság növeli a helyben élők biztonságérzését. A jól kiépített közlekedési infrastruktúrával rendelkező és könnyen elérhető városok nagyobb vonzerővel rendelkeznek, hiszen az egyszerű és hatékony közlekedés lehetővé teszi, hogy könnyen eljussunk a munkahelyükhöz, az iskolába vagy más, a mindennapi életünk szempontjából releváns helyre. A megélhetőségi költségek jelentős hatással vannak a lakhely választására. Azon településen, ahol alacsonyabbak az kiegyensúlyozott életszínvonalhoz szükséges költségek, azok számára lehetnek kielégítőek a körülmények, akik alacsonyabb bérekkel, kevésbé kvalifikált szakmai végzettséggel, költési lehetőségekkel rendelkeznek, így szeretnék optimalizálni a költségvetésüket. A környezettudatosság személetesének térnyerése, a környezettudatos életmód követése miatt egyre többen preferálják azokat a településeket, ahol hangsúlyt fektetnek a fenntarthatóságra és a környezetvédelemre; – ez a városok részéről aktív lépéseket megtételét jelenti a zöld kezdeményezések terén. A biztonságos élettér és az összetartó közösségek iránti igény is befolyásolja a lakhelyválasztást, így hatással van döntésre: a közösségi élet aktivitása, a szociális támogatás lehetősége, valamint az alacsonyabb bűnesetek száma, bűnözési ráta alakulása.

2020-ban végzett városmarketing kutatás keretében összesen 21 szempontot vizsgáltam, az előzőekben ismertetett lényegi szempontok figyelembevételével. (Slezák-Bartos, 2020) A megkérdezettek legfontosabb szempontként a közbiztonságot és a bűnelkövetések számát, bűnözés mértékének alacsonyán történő tartását értékelték. Hasonló eredmény született az infrastruktúrával kapcsolatosan, a megkérdezettek 73 %-a nagyon fontos igényként értékelte, hogy a választott településen milyen fejlettségű víz-, szennyvízhálózat, közvilágítás, villany-, gázszolgáltatás érhető el. Az egészségügyi ellátás fontosságát ugyanakkor a válaszadók 65,1 %-a 4-es értékkel minősítette. A megkérdezettek legkevésbé fontosnak a település történelmi múltját, a szórakozási lehetőségeket illetve a turizmus jelentőségét értékelték. (3. ábra)

3. ábra: Lakhelyválasztási szempontok minősítése és osztályozása Forrás: Slezák-Bartos, 2020

(Az 1-es az „egyáltalán nem fontos” szempont, az 5-ös a „nagyon fontos” szempont, NT/NV nem tudja/nem válaszol választ jelenti.)

Szép környezet és természeti szépségek

Gyakran vonzódnak olyan településekhez, amelyek gyönyörű környezettel és lenyűgöző természeti látványosságokkal rendelkeznek. Az idilli táj, a hegyek, erdők, tavak, folyók vagy tengerek, valamint a zöld területek és parkok széppé tesznek egy adott települést, melyek az életminőség javításához és az ottélők boldogságához járulnak hozzá. Az időjárás és éghajlati feltételek is fontos tényezők lehetnek a lakóhely választásakor. Olyan helyeket keresünk, ahol az időjárás az igényeinknek és kényelmünknek a legmegfelelőbb. Például sokan előnyben részesítik az enyhe éghajlatot, míg mások az évszakok változatosságát keresik. A természet közelsége és a friss levegő jelenléte pozitív hatással van az egészségre. A kinti környezetben, a szabadlevegőn való tartózkodás csökkenti a stresszt, elősegíti az aktív életmódot, a

rendszeres testmozgást, ezáltal javítja az általános közérzetet. A természeti tényezők gazdag lehetőségeket kínálnak a szabadidős tevékenységekhez és a rekreációhoz. A túrázás, biciklizés, hegymászás, vízi sportok vagy más természetközeli tevékenységek könnyű elérhetősége a közelben élők körében elsődleges kikapcsolódási lehetőséget jelent. Az egyén számára fontos lehet a természeti biodiverzitás gazdagsága és annak megőrzése. Például a közelben adottság-e védett természeti területek jelenléte illetve tanösvények elérhetősége, valamint milyen a védelmi intézkedések segítik a vonzerők fenntartását. Az egyén egyre inkább keresi azokat a településeket, ahol könnyű hozzáférni friss, helyi termékekhez és fenntartható életmódra ösztönzik. (Angler, 2021) A természetközeli környezet és a helyi termelői piacok lehetőséget biztosítanak az egészséges táplálkozásra, a helyi termelők közvetlen támogatásra, ezáltal etikus vásárlói magatartást segítenek.

Lakókörnyezet állapota

A parkok, játszóterek és más közösségi terek minősége és hozzáférhetősége hozzájárul a helyi lakosok boldogságához, egészségéhez és társadalmi kapcsolataikhoz, így az ilyen tényezők kiemelkedő fontosságúvá válnak lakóhely választásában. Ezen közösségi terek lehetőséget nyújtanak a szabadidő aktív eltöltésére, a pihenésre, kikapcsolódást és szórakozást kínálnak a lakóknak, és támogatják az életminőség javítását. Családbarát környezet kialakításával a parkok és játszóterek különösen fontosak az ottélők számára; – a gyermekek és a szülők igénylik a biztonságos és impulzív környezet kialakítását, ahol játszhatnak és aktívan tölthetik el a szabadidőjüket. A közösségi terek lehetőséget nyújtanak továbbá a szabadterei testmozgásra és a sporttevékenységekre. A parkok és zöldterületek környezete inspiráló és motiváló a rendszeres testmozgás folytatására, az egészségünk megőrzése és a jó közérzet kialakítása, fenntartása elsődleges szempont az egyén preferenciarendszerében. A közösségi terek, a parkok és játszóterek emberi találkozások színtere, beszélgethetnek és kapcsolatokat építhetnek egymással az egyének, családok. A közösségi élmények segítik az emberi kapcsolatok kialakítását, erősödését, az egyén szociális igényeinek kielégítését és az együttérzés megélését. A zöldterületek és a nyugodt környezet pozitív hatást gyakorol az egyén mentális egészségére, a természet közelsége csökkentheti a stresszt és a szorongást, segíti a relaxációt és megteremti a lelki harmóniát. A gondozott, rendezett és minőségi lakókörnyezettel rendelkező települések magasabb értékállóságot mutathatnak mind az ottélők mind a területre érkezők szemében.

Település történelme, hagyományai

A gazdag történelemmel és hagyományokkal rendelkező települések lehetőséget nyújtanak az ottélőknek az azonosulásra, az egyedi kulturális élményekre és az érzelmi kötődésre. Az egyén lakhelye élete jelentős részét befolyásolja, ezért a település történelme és hagyományai döntő tényezők lehetnek a lakóhely megválasztásakor. A gazdag kínálattal rendelkező és érdekes történelmi helyek közelsége, a hagyományok ápolása hozzájárulnak az egyedi kulturális élmények megszerzéséhez és egy adott közösséggel való azonosuláshoz. Az egyedi kulturális értékekkel rendelkező települések büszkék hagyományaikra, segítik a helyi lakosok számára ezekkel az értékekkel történő azonosulást és az „egy közösséghez tartozni” érzést teremtik meg. Lakóhelyválasztásnál releváns szempont a helyi kultúra és hagyományok milyensége, mely által könnyebbé válik az egyén saját identitásának megélése és kulturális háttérének megőrzése. A történelmi helyszínek és emlékek inspirálóak, megismerhető és megérthető az adott település múltja. Az ünnepi alkalmakkor tevékenyen

ápolhatók a hagyományok, – egyedi rendezvények, fesztiválok lehetőséget nyújtanak az ottélók és a turisták az aktív részvételére és az egyedi élmények gyűjtésére. Az élő és aktív szociokulturális közösségek szerveződésével és működésével az lakosok kapcsolatba léphetnek másokkal, szerteágazó kommunikációs és kapcsolati hálózatok rajzolódnak ki, így a közösségi élet gazdag és sokszínű. Az egyén lakhelyének választásában az érzelmi kötődés és az identitás is fontos szerepet játszik, így ha az egyén közel áll a gyökereihez, családi vagy kulturális háttéréhez, elsődlegessé válhat a helyben maradás, azonosul az ottani történelemmel és hagyományokkal. Az egyén életérzése, az esztétikai preferenciái és a romantikus vágyak is meghatározhatják a lakhely választását. Az egyedi települések történelmi atmoszférája, a régi épületek és a hagyományos építészeti stílus kiemelkedő választási preferencia lehet azok számára, akik értékelik az autentikus környezetet.

Demográfiai viszonyok

A település demográfiai környezete az egyén számára fontos információkat nyújthat az ottani életminőségről, gazdasági lehetőségekről, társadalmi környezetről és kulturális sokszínűségről. Ezek az adatok, információk segítenek megtalálni azt a lakóhelyet, amely a leginkább illeszkedik az igényekhez és az életstílushoz. Kulturális sokszínűség és befogadó közeg esetén az új lakóknak lehetőségük van megismerni más kultúrákat, megérteni az eltérő életstílusokat és értékeket, és együttműködni különböző közösségekkel. Az egyén gyakran figyelembe veszi a településen jellemző olyan sajátosságokat, mint például a foglalkoztatottsági ráta, az átlagos jövedelem és a munkaerőpiaci lehetőségek, hiszen a gazdaságilag aktív és prosperáló településeket keresnek letelepedési szándékkal a munkát keresők vagy új üzleti lehetőségeket után kutató gazdasági szervezetek. A jó minőséget biztosító oktatási intézmények és kiváló színvonalú egészségügyi ellátással rendelkező települések tudnak kínálni a családok és a fiatal szakemberek számára ideális lehetőséget, ahol az egyének azonos korcsoportokkal és érdeklődési körökkel találkozhatnak, lehetőséget nyújthatnak a hasonló gondolkodású emberekkel való kapcsolatok kialakítására és közös élmények megélésére. Az elvándorlás és a betelepülés aránya, a bűnözési statisztikák és a társadalmi stabilitás befolyásolhatja az emberek azon érzését, hogy az adott helyen biztonságban élhetnek-e, – a pozitív irányú várható demográfiai változások nyomán a hosszú távú terveik és befektetéseik tekintetében is optimisták maradnak.

Egészségügyi ellátás

Az egészségügyi ellátás elérhetősége és minősége kulcsfontosságú szempont az egyén választási preferenciájában. Kiváló egészségügyi infrastruktúrával rendelkező települések javítják az emberek életminőségét, a szolgáltatások könnyű elérhetősége nyomán segíthetnek a betegségek megelőzésében és a gyógyulásban, és hozzájárulhatnak a mentális és fizikai jóléthez. A magas színvonalú egészségügyi szolgáltatások és gyors ellátás által elősegítik az egyén egészségét, a boldog és kiegyensúlyozott élet elérését támogatják. Az egyén számára elsődleges szempont az egészség megőrzése és az egészségügyi problémák esetén azonnali ellátás igénye, így azon települések, amelyek rendelkeznek megfelelő orvosokkal, kórházakkal és gyógyszerárakkal, teszik lehetővé a biztosított egészség gondozást és az orvosi ellátáshoz való könnyű hozzáférést. A sürgősségi ellátást nyújtó kórházak, az egészségügyi központok, a sürgősségi betegellátó által elérhetőek olyan szolgáltatások, melyek kritikus esetekben gyorsan, azonnali rendelkezésre állást igényelnek. Azok számára, akik krónikus betegségekkel élnek, az egészségügyi ellátás elérhetősége és minősége releváns jelentőségű, ahol szakértő orvosok és speciális egészségügyi

szolgáltatások állnak rendelkezésre, lehetővé teszik a betegségek kezelését és a betegek számára megfelelő támogatást nyújtanak. Magasan képzett orvosok, egészségügyi szakemberek és az egészségügyi ellátás minősége és elérhetősége a lakóhely kiválasztásának egyik meghatározó tényezője lehet.

Oktatás viszonyok

Az oktatási infrastruktúra minősége és sokszínűsége közvetlenül befolyásolja a lakóhelyválasztást, a jó minőségű oktatás és a tanulási lehetőségek elérhetősége fontos szempont a családok és az egyének számára az életminőség és személyes fejlődés, a karrierépítés szempontjából. A kiváló minőségű alap-, közép- és felsőfokú oktatási intézményeket birtokló városok lehetőséget nyújtanak az egyén számára a magasabb szintű tudás megszerzésére és a szakmai fejlődésre. Kedvező, ha az oktatási intézmények közel vannak a lakóhelyünkhöz, a közelség lehetővé teszi a diákok számára az egyszerűbb, gyorsabb és kényelmesebb iskolába járást, valamint csökkentheti az utazással járó stresszt és a költségeket. A képzéseket széles palettán nyújtó helyeken az egyének lehetősége van kiválasztani az érdeklődési körének leginkább megfelelő oktatási intézményt. A gyermekes családoknál alapvető szempont olyan iskolák megléte, ahol kiemelt figyelmet kap a diákok biztonsága, jóléte és pedagógiai igényei,— ahol képzett oktatók és egy támogató, inspiráló környezet várja a tanulókat, elősegítik az egyén sikeres és eredményes tanulmányi fejlődését. A felsőfokú oktatási intézmények az oktatás és a kutatási lehetőségek révén lehetőséget nyújthatnak az individuuum számára a további szakmai és tudományos fejlődésre, valamint a későbbi karrierlehetőségek szélesítésére.

Kisgyermekellátás

Az egyéni preferenciák, társadalmi-gazdasági körülmények, demográfiai szempontok és elérhető szolgáltatások összefonódásának értelmezése mentén gondolkodunk a lakóhelyválasztás vizsgálatában. Az egyének döntéseiben a kisgyermekellátás fontossága a családi életvitel és a munkavállalás szempontjából jelenik meg. Az életkorukból adódóan a kisgyermekesek fokozott gondoskodást és támogatást igényelnek a napi tevékenységeik során. Az kisgyermekes közösségbe kerülés előtti időszakában a szülőknek kell biztosítaniuk a megfelelő felügyeletet, fejlődésükhöz szükséges ingerekkel való ellátást és gondozást. A kisgyermekellátás minősége jelentős hatással van a gyermekek kognitív, szociális és érzelmi fejlődésére. A jó minőségű ellátás támogatja a gyermekek szocio-érzelmi készségeinek fejlesztését, hozzájárul az iskolai előkészítéshez és az egész életen át tartó tanuláshoz. A kisgyermeket nevelő szülők olyan lakóhelyet keresnek, ahol megfelelő és magas színvonalú kisgyermekellátási lehetőségek, szolgáltatások, —például óvodák, bölcsődék és iskolák — elérhetőek. Ez a fenntartható munkavállalás, a családi és munkahelyi élet egyensúlya iránti igényekből ered. A kisgyermekellátás minősége és elérhetősége közvetlenül befolyásolja tehát a szülők munkavállalási lehetőségeit és a gazdasági aktivitást. A szülők döntéseit befolyásoló fontos tényezők között szerepel az intézmények elhelyezkedése, a szolgáltatások minősége, a pedagógiai megközelítés és a nyitvatartási idők. A megfelelő ellátás támogatja a jövőbeli generációk fejlődését és oktatását, ami hosszú távú társadalmi és gazdasági előnyökkel jár.

Település infrastruktúra

Az egyén lakóhelyválasztásának motivációi között kiemelt helyet foglal el a település infrastruktúrája, az alapvető szolgáltatások számos szempontból befolyásolják a lakóhely által kínált életminőséget és fenntarthatóságot. A település

infrastruktúrájának vizsgálata kritikus pont az egyén lakóhelyválasztásában: a megbízható és hatékony infrastruktúra javítja az életminőséget, a közösségi biztonságot és a gazdasági lehetőségeket, hozzájárulva a lakóhely élhetőségéhez és vonzeréjéhez. Az infrastrukturális rendszerek, kialakítások az emberi élet alapvető szükségleteinek kielégítésében játszanak kulcsszerepet. A víz- és szennyvíz-hálózat biztosítása egészségügyi és higiéniai szempontból nélkülözhetetlen. Az ivóvízellátás rendszerének működtetése nem csak a szomjúság kielégítését szolgálja, hanem a személyes higiénia fenntartásához, a táplálkozáshoz és a háztartási tevékenységekhez is elengedhetetlen. Ezen infrastrukturális szolgáltatások megfelelő működése hozzájárul a fertőzések és betegségek megelőzéséhez, ami fontos eleme az egyének egészségének és jólétének. A csatornázás és szennyvíz-hálózat kiépítése szintén elengedhetetlen a környezetvédelem okán, így a keletkező szennyező anyagokat a környezeti terhelés minimalizálása érdekében hatékonyan kezelik és tisztítják, mielőtt azok bekerülnének a természetes vizeinkbe vagy a talajba. Ennek révén megőrzi a vízminőséget és tartják fenn az ökológiai egyensúlyt. A hatékony szemétszállítás hozzájárul a környezetszennyezés megelőzéséhez és a közegészségügyi problémák minimalizálásához, a városokban az élettér esztétikáját és tisztaságát támogatja. Az elektromos energiaellátás és a közvilágítás szolgáltatásai nélkülözhetetlenek a modern életvitel fenntartásához. Az elektromos energia nem csupán az otthoni kényelmet és funkciókat szolgálja, hanem a gazdasági tevékenységek, a közlekedés, az információs technológiák és a kommunikáció területein is létfontosságú feladatokat lát el. A közvilágítás növeli a közterek biztonságát, segíti az éjszakai közlekedést és hozzájárul a városi élet minőségéhez. A jól megvilágított közterek csökkentik a bűnözés és a balesetek kockázatát, javítják a közösségi biztonságot. A infrastrukturális szolgáltatások rendelkezésre állása, megbízhatósága a gazdasági növekedés motorjai lehetnek, mivel hatékonyan működhetnek a rezidens vállalkozások. Az infrastruktúra minősége továbbá befolyásolja az ingatlanárakat és az ingatlanpiaci értéket, amely szorosan összefügg a lakók vagy befektetők döntésével.

Településen belüli közlekedés

A közlekedési infrastruktúra minősége, a helyi közlekedés menetrendje és útvonalhálózata számos aspektusból befolyásolja az egyén döntését a lakóhely kiválasztásakor. Az utak minősége és a közlekedési infrastruktúra hatással van az egyén mobilitására és kényelmére. Jó minőségű utak, járdák és kerékpárutak javítják a közlekedési hatékonyságot és biztonságot, emellett pedig elősegítik a gyalogosok és kerékpárosok részvételét a közlekedésben. A helyi lakos számára fontos, hogy könnyen elérhesse a munkahelyét, az oktatási intézményeket, az egészségügyi szolgáltatókat és egyéb intézményeket, szolgáltatókat. Az infrastruktúra minősége befolyásolja a közlekedési időt, a járművek fenntartási költségeit és a közlekedési dugók kialakulását, amelyek a mindennapi életvitel szempontjából lényeges tényezők. A helyi közlekedés menetrendje és útvonalhálózata hatással van az egyén mindennapi életének rugalmasságára és időbeosztására. A megbízható és jól szervezett helyi tömegközlekedés lehetővé teszi, hogy kényelmesen eljussunk a különböző célállomásokra anélkül, hogy saját autót, kerékpárt stb. használnánk. A jó menetrend és útvonal segít csökkenteni a közlekedési stresszt és idővesztést. Emellett a fenntarthatóság szempontjából is fontos a hatékony tömegközlekedés támogatása, ezáltal csökkenthető az autóhasználat és a környezetterhelés.

Kerékpárút-hálózat kiépítettsége

A kerékpározás a fenntartható és egészséges mobilitás egyik alapvető formája. A rendszeres kerékpározás javítja az egyén fizikai és mentális egészségét, hozzájárul a levegőminőség javulásához és csökkenti a közlekedési környezetterhelést. A kerékpárút-hálózatok kiépítése lehetőséget teremt arra, hogy biztonságosan és hatékonyan közlekedjünk kerékpárral, akár munkába, iskolába, vagy akár a szabadidős tevékenységeink kapcsán. A kerékpárút-hálózat kiépítése pozitív hatással van a közlekedési infrastruktúra diverzifikálására és a közlekedési terhelés csökkentésére. Az egyén lakóhelyválasztásakor figyelembe veszi a kényelmes és gyors közlekedési lehetőségeket, és ha a kerékpárút-hálózat jól kiépített és elérhető, akkor nagyobb valószínűséggel választja ezt a lehetőséget. Az egészséges és fenntartható mobilitás elősegítése hozzájárul a városi közlekedés hatékonyságához és környezetvédelmi céljaihoz. A kerékpárút-hálózat kiépítése emellett további szociális és közösségi előnyöket is hordoz magában. A közösségi közlekedésre való áttérés és a kerékpározás elősegíti a városi életminőség javulását, mivel csökkenti a légszennyezést és a zajterhelést, ami jobb életkörülményeket teremt mind a lakók, mind a vállalkozások számára. Emellett a közösségi közlekedési módok előmozdítják az emberi interakciókat, a városi kohéziót, amelyek pozitívan befolyásolják az egyén életminőségét, az étellel való elégedettségét.

Megközelíthetőség

Az országos úthálózatban elfoglalt hely és az autópálya közelsége közvetlenül befolyásolja az egyén mobilitását és az utazási lehetőségeket. Az országos úthálózat kapcsolódása és az autópályák elérhetősége lehetővé teszi az adott településen élők számára, hogy könnyen és gyorsan vagy éppen nehézkesen és lassan jussanak el más városokba vagy régiókba. Ez különösen fontos szempont a munkahelyek eléréséhez, az üzleti tevékenységekhez, a családi látogatásokhoz és a szabadidős tevékenységekhez történő kapcsolódáshoz. Az autópályák közelsége csökkenti az utazási időt és növeli az egyén közlekedés iránti rugalmasságát. Egy település jó megközelíthetősége, elérhetősége a gazdasági lehetőségek és a társadalmi kapcsolatok szempontjából is meghatározó, mennyire könnyen elérhetőek az üzleti partnereink, konferenciákat való részvételt vagy munkahelyi lehetőségeket tesz elérhetővé más városokban vagy régiókban. Az országos úthálózat és az autópályák közelsége javítja a gazdasági mobilitást és támogatja a vállalkozások működését, emellett lehetővé teszi a családi és baráti kapcsolatok fenntartását, ami nem kevésbé járul hozzá az egyén életminőségéhez és jólétéhez. A városok közötti infrastrukturális kapcsolat, megközelítés a regionális és nemzetközi kapcsolatok szempontjából is kritikus. Az individuuum számára fontos a repülőterek, vasútállomások vagy buszpályaudvarok könnyű elérhetősége, ezáltal nyílik lehetőség a távoli vagy külföldi úti célok elérésére.

Közintézményekkel való ellátottság

Az elérhető közintézmények minősége és választéka meghatározza, hogy az egyén mennyire érzi magát támogatottnak és milyenek a beilleszkedési lehetőségei a választott lakóhelyén, – a szolgáltatások hozzájárulnak az egyén életminőségéhez, a mindennapi tevékenységek megkönnyítéséhez és a társadalmi integrációhoz. A közintézményekkel való ellátottság hatással van életminőségre és mindennapi tevékenységekre. A jól működő hivatalok és az egyszerű ügyintézés csökkenti a bürokráciával járó stresszt és idővesztést. A hivatalokhoz való könnyű hozzáférés lehetővé teszi a gördülékeny ügyintézés, az ügyiratok beszerzését és adminisztratív

teendők elvégzését. A magas szintű ellátást kínáló gyermek- és szociális intézmények hozzájárulnak a gyermekek optimális fejlődéséhez és a családok támogatásához. A szociális intézmények létfontosságúak a társadalmi inklúzió és az esélyegyenlőség előmozdításában, támogatást nyújtanak a rászorulóknak, például időseknek, fogyatékossgal élőknek vagy más különleges szükségletekkel megjelenőknek. Az elérhető közintézmények szolgáltatásainak minősége és választéka meghatározza, hogy az egyén milyen szintű támogatásra és szolgáltatásokra számíthat a lakóhelyén. Emellett a közintézmények elérhetősége befolyásolja az egyén munkaerőpiaci mobilitását, mivel a hivatalok és a gyermekkel foglalkozó intézmények közelében történő elhelyezkedés elősegítheti a munkába járást valamint a munka és magánélet megfelelő egyensúlyát teremtheti meg.

Kereskedelmi hálózattal való ellátottság

A kereskedelmi hálózattal való ellátottság hatással van a helyi lakosok életminőségére illetve a választott lakóhely vonzerejére. A változatos vásárlási lehetőségek, a széles termékpaletta és a minőségi szolgáltatások növelik az egyén elégedettségét és kényelmét. A közelben található kereskedelmi létesítmények, üzletek javítják az élelmiszerellátást, segítik az egyén pénzügyi gazdálkodását, hatékonyságát, mivel csökkentik az utazási és időbeli költségeket. A kereskedelmi hálózattal való ellátottság fontos szerepet játszik a mindennapi életben és tevékenységekben. A boltok, szupermarketek, hipermarketek és bevásárlóközpontok könnyű elérhetősége lehetővé teszi, hogy gyorsan és kényelmesen beszerezzük a szükséges termékeket, csökkentve az idővesztést és a terhelést. A kereskedelmi hálózattal való ellátottság a város gazdasága és munkaerőpiac szempontjából is jelentős tényező. A bevásárlóközpontok és kiskereskedelmi üzletek létrehozása munkahelyeket teremt a helyi lakosság számára, támogatja a gazdasági növekedést, pozitív hatást gyakorol a városi közösség fejlődésére, tehát relevanciája a munkaerőpiac szempontjából is jelentős.

Lakásállomány kora

A lakásállomány minősége, ideértve az épületek korát, állagát, méretét és típusát, meghatározó tényezőket képviselnek a lakóhely keresésekor. Az épületek kora és állaga befolyásolja a lakások élettartamát és műszaki állapotát, meghatározzák a lakás biztonságát és kényelmét. Az új vagy felújított épületek jobb műszaki állapotúak, kevesebb karbantartást igényelnek és általában modernebb felszereléssel rendelkeznek, ami csökkentheti a rezsiköltségeket. A régebbi épületek esetében az állag és a műszaki problémák lehetősége megnőhet, ami befolyásolja az egyén költségeit, felújítási feladatokat vetíthet előre. A lakás mérete és típusa hatással van az egyén életstílusára és igényeire, olyan ingatlant kell választania, amely megfelel a családi preferenciáknak és életvitelének. A gyermekes családok esetében fontos szempont, hogy elegendő számú hálószoba és közösségi terek megléte, míg a szinglik vagy a párok kisebb méretű és könnyebben kezelhető lakásokat keresnek. Az épület típusai, – például lakások, sorházak vagy önálló családi házak, – mindegyike más életstílusokhoz és igényekhez illik. Az épületek állapota és a lakás mérete befolyásolja a karbantartási és javítási költségeket, az épületek kora hatással lehet a lakóhely értékére és a lakóingatlan piaci kilátásokra.

Foglalkoztatási körülmények

A foglalkoztatási körülmények kulcsfontosságúak az egyén gazdasági és társadalmi jólétének biztosítása szempontjából, fontos, hogy a választott lakóhely közelében vagy elérhető távolságban legyenek munkahelyek. A munkahelyek számának és

sokféleségének növelése támogatja a foglalkoztatási lehetőségek sokszínűségét és növeli az elhelyezkedési esélyeket a munkaerőpiacon. A munkahelyek számának és a foglalkoztatottsági ráta növelése közvetlenül befolyásolja az munkavállalási lehetőségeket, a gazdasági stabilitást, – a magas foglalkoztatottsági ráta és az alacsony munkanélküliségi arány pozitív hatással van az egyén pénzügyi biztonságára és életminőségére. A magas munkanélküliségi arány negatív hatást gyakorol az egyénre és a közösségre, mivel az elérhető munkahelyek száma csökken és a munkakeresők versenye fokozódik. A rossz foglalkoztatási kilátások a munkaerőpiaci mobilitásra is hatással vannak, hiszen ebben az esetben olyan lakóhelyet választunk, ahol jobb foglalkoztatási lehetőségek állnak rendelkezésre, kiszámítható a munkahelyi környezet és a biztos jövedelmet kap a munkavállaló. A foglalkoztatási kilátások tehát hangsúlyosan meghatározzák az egyén munkavállalási lehetőségeit, karrierfejlődését, így a lakóhelyválasztás gyakran összekapcsolódik azzal, hogy az individuum mennyire tud gazdaságilag és szakmailag sikeresen beilleszkedni a választott környezetbe.

Turizmus jelentősége

Gazdasági szempontból a turizmus kiemelt lehetőségeket rejt magában, a foglalkoztatás széles palettáját generálja, így a szállodák, éttermek, idegenvezetők és más turisztikai szolgáltatók munkahelyeit. A turizmus hozzájárul a gazdasági aktivitáshoz és növekedéshez, multiplikátor hatásaként növelve a keresletet számos ágazatban. A turisztikai infrastruktúra fejlesztése új lehetőségeket teremt a vállalkozások számára, erősíti a helyi gazdaságot, gazdasági diverzifikációt eredményez. A lakóhelyválasztásban a turizmus jelentősége elvitathatatlan; a társadalmi, gazdasági és kulturális hatásai olyan kulcsfontosságú tényezők, amelyek közvetlen hatással vannak az egyén kényelmére és életminőségére. A minőségi szálláshelyek lehetővé teszik a vendégek fogadását, módot adnak a családtagok, barátok és üzleti partnerek vendégül látására. Az éttermek és gasztronómiai lehetőségek a kulturális sokszínűséget gazdagítják, hozzájárulnak a helyi kulináris élményekhez. A turisták, a látogatók érkezése új lehetőségeket teremt a helyi kultúra és hagyományok bemutatására, valamint támogatja a kulturális cseréket és a párbeszédet, a különböző kultúrák közötti interakciókat, segíti a helyi közösség erősödését, a városkép és környezet korszerűsítését, növelve a lakóhely vonzerejét és élhetőségét.

Kulturális szabadidős lehetőségek

A kulturális események és intézmények szolgáltatásai nyomán kapcsolódunk a pozitív életminőséghez, élmények gazdagításához és társadalmi kapcsolatok fejlesztéséhez. A kulturális szabadidős lehetőségek sokrétű előnyökkel bírnak, a színházi előadások, mozik és múzeumok kínálta, a megszerzett tapasztalatok és élmények kapcsán lehetővé válik a széleskörű ismeretszerzés, új művészeti kifejezőmódok felfedezése, ezáltal tudunk elmélyülni a helyi vagy globális kultúra megértésében, hozzájárulni a szellemi gazdagodáshoz. A színházi előadások, mozik és múzeumok látogatása elősegíti a helyi közösség tagjai közötti kötelékek kialakítását, és közös élményeket teremt, támogatja a közösségi kohéziót és identitást. A szabadidős tevékenységek teszik lehetővé, hogy kikapcsolódjunk a mindennapi teendőkből, új élményeket szerezzünk és a gondterhelt gondolatainktól egy időre megszabaduljunk.

Sportolási szabadidős lehetőségek

Az elérhető sportolási infrastruktúra minősége és sokszínűsége befolyásolja a településen élők életminőségét, az egyén egészségi állapotát és elégedettségét, ezáltal

válíék fenntarthatóvá kiegyensúlyozott fizikai és mentális egészség. Az uszodák, sportcsarnokok és sportegyesületek által kínált szolgáltatások lehetővé teszik a rendszeres testmozgást, szervezett edzések lebonyolítását és versenysportolók felkészítését. A rendszeres testmozgás pozitív hatást gyakorol a szív- és érrendszerre, az izomzatra és az általános egészségi állapotra, javítja az állóképességet, csökkenti a stresszt és növeli a mentális frissességet. (Vas-Guld et al.) A sportolási lehetőségek hozzájárulnak a közösségi élet erősítéséhez és a társadalmi interakciókhoz, – az egyén részvétele a sportegyesületek, klubok és más csoportok életében, munkájában lehetővé teszik számára, hogy új embereket ismerjen meg, közösségbe tartozzon és osztozzon a közös érdeklődési körökben. A sportolási lehetőségek sokfélesége hatással vannak az egyéni életstílusra és a napi rutinra, befolyásolják életmódot, hozzájárulnak a hosszú távú jó egészségi állapothoz.

Szórakozási lehetőségek

A koncertek és éjszakai szórakozóhelyek látogatása által egyedi élmények gyűjtése válíék valóra, mely különösen fontos a fiatal korosztály számára, így a kikapcsolódás, szórakozás és az új embereket megismerése. A koncertek, klubok és bárók által nyújtott szórakozási lehetőségek hozzájárulnak a város kulturális életének gazdagításához és a városkép sokszínűségéhez, a szociális interakciókhoz és a barátságok kialakításához, valamint növelik az étellel való elégedettséget. Ezen kínálati elemek vonzzák a helyi lakosokat és a turistákat egyaránt, lehetővé teszik a zenei és társasági események szervezését, a munka utáni kikapcsolódást, illetve hogy a barátainkkal minőségi időt tudjunk tölteni. A szórakozási infrastruktúra, lehetőségek és szolgáltatások köre valamint a rendezvények sokfélesége befolyásolja az egyén szabadidős lehetőségeit és életstílusát. Az élőzenés előadások, színházi produkciók és egyéb események segíthetnek az individuum kreatív gondolkodásának fejlesztésében és új perspektívák megnyitásában, hogy kikapcsolódjon a mindennapi stresszes hétköznapjaiból és aktívan pihenjen szórakozás, beszélgetés közben. Ezek a tevékenységek segítenek megélni a pillanatot, élvezni a zenét és a szórakozást, valamint pozitív élményeket gyűjteni. A lakóhelyválasztás a szórakozási lehetőségek szempontjából összefonódik azzal, hogy mennyire fontos az egyén számára az élményszerzés, a kikapcsolódás és a társasági élet, – a kínálat sokfélesége mennyiben befolyásolja az egyén szórakozási lehetőségeit és preferenciáit.

Közbiztonság

A közbiztonság jelentősen befolyásolja a településen élők életminőségét, életstílusát, – a hatékonyan működő és látható rendőrségi, mentők és tűzoltói jelenlét hozzájárul a biztonságérzethez és a település közösségének védelméhez. A nyugodt, békés környezet, az üzletek, éttermek és más vállalkozások megfelelő védelmét és az azonnali segítségnyújtás képességét biztosító szolgáltatások vonzzák a vállalkozásokat és a lakosokat egyaránt, hozzájárulva a gazdasági aktivitáshoz és a turizmus fellendítéséhez. A hatékony rendőrségi munka, a gyors mentőszolgálat és a tűzoltók elérhetősége segíti megteremteni a lakosok nyugalmát, és hozzájárul a város pozitív megítéléséhez.

Bűnelkövetések száma, bűnözés mértéke

A bűnelkövetések alacsony száma és a bűnözés csekély mértéke pozitív hatást gyakorolnak biztonságérzetre, tehát bűnözés csökkenése javítja a helyi közösség életminőségét. Mindannyiunk számára releváns szempont, hogy olyan helyen éljünk, ahol a bűncselekmények kockázata alacsony, a közrend és a közbiztonság megfelelően

fenntartott. A bűncselekmények csökkentése támogatja a közösség fejlődését és a város pozitív megítélését, az bűnelkövetések alacsony száma segíti a közösség szociális életét, az aktív városi tevékenységeket és a gazdasági növekedést. A bűnözés mértékének minimalizálása pozitív hatással van az egyén biztonságérzetére és az életminőségére, mely tényezők hangsúlyosan befolyásolják a lakóhelyválasztási döntést és a választott lakóhely iránti elkötelezettséget.

Sikeres, versenyképes település etikus viselkedése

Egy versenyképes és sikeres település képes etikusan viselkedni és működni, azaz prioritizálhatja a magas erkölcsi és etikai normák betartását a gazdasági fejlődés és versenyképesség mellett. A település sikeressége és fenntartható fejlődése nem csak a gazdasági növekedésen és versenyképéségen alapul, hanem a társadalmi, kulturális és környezeti értékek tiszteltben tartásán is. Ebben az esetben működésének alapja az átláthatóság, felelősségteljes vezetés és a közösség iránti elkötelezettség. A település vezetői és intézményei tisztességes és méltányos döntéseket hoznak, és szem előtt tartják a közösség javát az intézkedéseknél, a működés hozzájárul a közösségi összetartás erősítéséhez és a bizalom kialakításához. Az etikus viselkedés támogatja a társadalmi kohéziót, az ily módon orientált közösségben az emberek jobban hajlandók együttműködni és megosztani a tudást, erőforrásokat, valamint támogatni egymást, mely elősegíti a városi projektek és kezdeményezések sikerét, és hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, támogatja a társadalmi igazságosságot és esélyegyenlőséget. Az oktatási és szociális intézkedések révén segítik a különböző csoportok közötti esélyek megteremtését, minimalizálják a diszkriminációt, tiszteltben tartják a munkavállalók jogait, az alacsonyabb jövedelműeket és a sebezhető csoportokat. A fenntartható környezetvédelem és a társadalmi felelősségvállalás is kiemelt fontosságú tényezők, mely kapcsán segítik az energiahatékonyságot, a hulladékcsökkentést és a környezetvédelmi intézkedések bevezetését, támogatják a helyi közösségeket és a jótékonyági kezdeményezéseket. Az erkölcsi értékek és etikai normák betartása segít elkerülni a rövid távú előnyökön alapuló, hosszú távon káros döntéseket, erősíti a település hírnevét, vonzerejét és befektetőket, lakosokkal való kapcsolattartást.

Etikus magatartást képviselő település versenyképessége

A településvezetők átlátható és felelősségteljes döntéseikkel segítik a közösség bizalmának kialakítását és támogatását. Ez a pozitív imázs vonzza az új vállalkozásokat, befektetőket és a tehetséges embereket, támogatva a város gazdasági növekedését és fejlődését. Az üzleti és gazdasági gyakorlatok előmozdítják a hosszú távú sikerességet, vállalkozások magasabb szintű ügyfélbizalmat és lojalitást élveznek, amely hozzájárul a piaci versenyképességükhöz. A minőségi termékek és szolgáltatások nyújtása, valamint a társadalmi felelősségvállalás hosszú távon növeli a vállalkozások versenyképességét. A jól működő városi környezet támogatja az innovációt és fenntarthatóságot. Az etikus magatartás és értékrend ösztönzi az új ötletek és megoldások létrehozását, a városi infrastruktúra és gazdasági tevékenységek fejlesztését. A városvezetés támogatja a környezetvédelmi kezdeményezéseket, amelyek hosszú távon ugyancsak hozzájárulnak a fenntarthatósághoz és a versenyképességhez. A városvezetés a társadalmi kohézió megteremtésével segítheti az ottélók hajlandóságát az együttműködésre, amely a városi projektek és kezdeményezések sikerét támogatja, erősíti a közösség egységét és

összetartását, növelve a lakosok elégedettségét és boldogságát. A jó közösségi kapcsolatok és az egyenlőség előmozdítják a lakosok jólétét és életminőségét, javítják a városi életminőséget, amely tovább növelheti a város versenyképességét. Az etikusan működő városi környezet és a versenyképesség közötti kapcsolat tehát a gazdasági prosperitás, társadalmi harmónia és fenntarthatóság mentén alakul ki, mely nyomán a település nem csak versenyképes lehet, hanem akár előnyösebb helyzetbe is kerülhet. Az erkölcsös magatartás és döntéshozatal pozitív hatásokkal jár a város gazdasági, társadalmi és kulturális különböző szintjein.

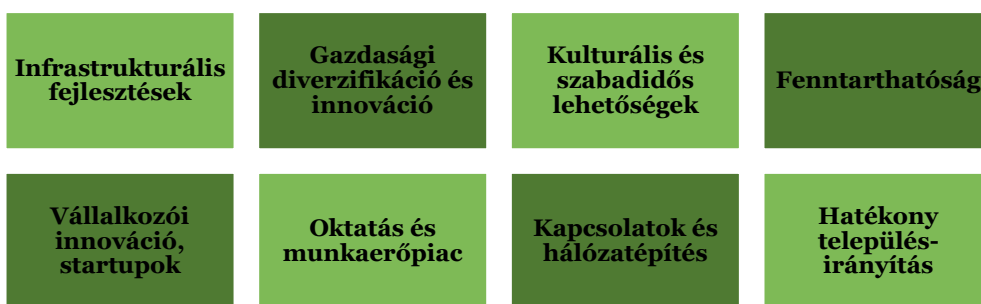
Az etikus működés és a versenyképesség nem zárják ki egymást, hanem egymást erősítve hozzájárulnak a fenntartható és harmonikus fejlődéshez.

Versenyképes települések alapvető működése, versenyfilozófiája

Az innovációs folyamatot a technológia és a közösségek összefogásának tekinthetjük, így az innováció és annak következményei közös felelősséggé válnak. A közösség felelőssége, hogy a technológiát a megengedett viselkedések egy adott tartományán belül használja, és a technológiát támogató szabályokat és normákat építsen be. Az innovációt középpontba helyező vállalkozásnak, településnek viszont az a felelőssége, hogy megértse azt a közösséget, amelyben innovációt terveznek.

A gazdasági siker pozitív hatással lehet az egyének közösségi élményeire, és fordítva, a pozitív közösségi élmények is hozzájárulhatnak az egyéni gazdasági döntéshozatalhoz és eredményekhez. Az egymásra ható folyamatok mélyebb megértése nem csak a gazdasági és társadalmi területeken való jobb döntéshozatalhoz vezethet, hanem a humán viselkedés és interakciók globálisabb képének kibontásához is. Komparatív előny biztosítása az erőforrások hatékony elosztásának érvényesülését jelzi, valamint a szakterületekre való specializációt hivatott ösztönözni, ami gazdasági növekedést és fejlődést eredményezhet.

Egy versenyképes település működését számos alapvető irányítja, amelyek a gazdasági, társadalmi és környezeti tényezők együttes hatását tükrözik. (4. ábra)

4. ábra: Sikeres települések elvi működésének tényezői *Forrás: saját összeállítás*

Versenyképes, sikeres településen a városvezetés folyamatosan törekszik a gazdasági diverzifikációra, a különböző iparágak és gazdasági ágazatok fejlesztésére, az innováció és új technológiák bevezetése hozzájárul a gazdaság fejlődéséhez és növekedéséhez. Az infrastruktúra minősége, jól kialakított közlekedési hálózatok, az energiaellátás, a víz- és szennyvíz rendszerek, valamint digitális infrastruktúra segítik

a város gazdasági és társadalmi előrehaladását. A megfelelő oktatási és képzési lehetőségek biztosításával a településen megjelenő képzett munkaerő jelenléte támogatja a vállalkozások fejlődését és az új munkahelyek létrejöttét. Inkubátorházak, startup központok és befektetési ösztönzők segítik az új vállalkozások létrejöttét és növekedését. A környezeti fenntarthatóság biztosítása fontos szerepet játszik, a környezeti hatások minimalizálása és a zöld kezdeményezések támogatása szükségesek a hosszú távú versenyképességhez. A sikeres település fontos ismérvei a társadalmi igazságosság és inklúzió; az esélyegyenlőség biztosítása, a szegényebb rétegek támogatása és a kirekesztés megelőzése hozzájárulnak a társadalmi stabilitáshoz. A kulturális és szabadidős programok sokfélesége hat az életminőségre, kikapcsolódási lehetőséget biztosít a lakosoknak, turistáknak és vonzza befektetőket. Az átláthatóan működő városvezetés, a hatékony döntéshozatal és a közösség részvétele elősegíti a város fejlődését. A település kapcsolatokat építhet más városokkal, régiókkal és nemzetközi partnerekkel,— hálózatépítés nyomán előmozdítja a tudáscserét, lehetővé teszi a tapasztalatok megosztását és a gazdasági együttműködések kialakítását. A sikeres települések versenyfilozófiája tehát egy komplex és integrált megközelítést tükröz, amely az innováció, gazdasági fejlődés, fenntarthatóság, társadalmi részvétel és kulturális sokszínűség elvein alapul.

Civil szervezetek szerepe a települések életében, etikus működésük

A civil szervezetek és egyesületek többdimenziós szerepet töltenek be a települések életében, hozzájárulva a közösség fejlődéséhez, a társadalmi kohézióhoz, az innovációhoz és a politikai részvételhez. Jelenlétük gazdagítja és sokszínűvé teszi a települések társadalmi szövetét, elősegítve az aktív szerepvállalást a résztvevők részéről és a fenntartható fejlődést (Kovács, 2023). Ezen szervezetek intézményesített formában, közösségként, a közös érdekeinek és céljainak előmozdítása kapcsán működnek. A civil szervezetek, egyesületek, alapítványok gyakran átveszik olyan szolgáltatások nyújtását, amelyek kiegészítik az állami intézmények által nyújtottakat vagy olyan területeket fednek le, amelyek az állami szektor figyelmi köréből kimaradtak. Ilyen területként említhetjük az oktatást, a szociális támogatást, a kulturális programokat, a környezetvédelmi kezdeményezéseket, például közösségi központok, ifjúsági klubok, idősothtonok vagy egészségügyi programok működtetése révén. Ezen tevékenységeik által a civil szervezetek a közösség szélesebb szükségleteinek kielégítésében vesznek részt. Egyfajta társadalmi támogató hálót képeznek, amelyben támogatást, érzelmi kapcsolatokat és közösségi élményeket kap az azt igénylő egyén, közvetlenül tudnak foglalkozni a rászorulókkal, legyen szó akár anyagi segítségről, akár érzelmi támogatásról. A közösségek tagjai megosztják tapasztalataikat, megvitatják a problémáikat és közös célokat valósítanak meg, a társadalmi kohézió és az egyének pszichológiai jólétének biztosítása mentén. Új megközelítéseket és módszereket dolgoznak ki a problémák megoldására, így katalizátorként működnek a pozitív változások irányába,— azt új technológiák bevezetésével, alternatív oktatási módszerek kifejlesztésével vagy fenntartható fejlesztési modellek előmozdításával érhetik el, valósíthatják meg. Gyakran működnek közre különböző fejlesztési projekteknél, például közösségi területek felújításában, infrastrukturális fejlesztésekben vagy oktatási létesítmények kialakításában. Környezetvédelemért tevékenykedő szervezetek aktívan részt vesznek a települések környezeti állapotának megőrzésében és javításában, többek között a „Szedd magad” vagy „TeSzedd” szemétszedési kampány, oktatási programok vagy zöld területek fenntartása kapcsán. A szervezetek részt vehetnek a közösség politikai

döntéshozatalában, véleményformálásban és érdekérvényesítésben, így tüntetések, petíciók és nyilvános kampányok révén lehetőségük van a közvélemény alakítására, befolyásolására. (5. ábra)

5. ábra: Civil szervezetek szerepe, kapcsolódásai a települések életében *Forrás: saját összeállítás*

Civil szervezetek szükségessége a települések etikus működésének biztosításában, hozzájárulásuk a települések etikus működéséhez

A települések etikus működésének fenntartása és biztosítása komplex kihívások elé állítja a modern társadalmakat. Ebben a kontextusban a civil szervezetek kulcsfontosságú szerepet töltenek be, hozzájárulva a helyi közösségek etikai normákhoz való ragaszkodásához és az átlátható, felelős döntéshozatalhoz. Az átlátható döntéshozatal és a hatékony közigazgatás érdekében elengedhetetlen, hogy a helyi intézményeket és kormányzati szerveket folyamatosan ellenőrizzék és elszámoltassák, így független szemszögből értékelik az intézmények tevékenységét, nyilvánosságra hozzák az esetleges visszaéléseket, és ösztönzik az erkölcsös magatartást. A szervezetek közvetlen kapcsolatban állnak a közösségekkel, könnyebben érzékelik az etikai problémákat és aggodalmakat, az adatgyűjtés és elemzés révén felhívják a figyelmet az érintett területekre, elősegítik a helyi lakosok tudatosságát a döntéshozatali folyamatok és azok következményeinek tekintetében. Az aktivizmus és a társadalmi nyomás eszközeivel rákényszerítik a döntéshozókat, hogy válaszoljanak a közösségi igényekre és aggodalmakra, így segítik az etikus irányelvek és gyakorlatok erősödését a településeken. Oktatóprogramok, műhelyek működtetése révén segítenek megérteni a különböző szervezetek az erkölcsös döntéshozatal és az aktív részvétel fontosságát, mely támogatja a társadalom szélesebb körű felelősségtudatának kialakítását, rugalmasságuk és innovációs hajlandóságuk révén új megközelítéseket dolgoznak ki a kihívásokra, így segítve a települések etikus és

fenntartható fejlődését. A közösségi ellenőrzés, információgyűjtés, tudatosság növelés, nyomásgyakorlás, képzés és kreatív gondolkodás révén járulnak hozzá a helyi közösségek fejlődéséhez, az etikai normák megerősítéséhez és a társadalmi felelősségvállaláshoz, hosszú távon a társadalmi előrehaladást és fejlődést segítve.

A szervezetek etikus működése hozzájárul a települések társadalmi, gazdasági és kulturális integritásához, ami nem csak az adott szervezet érdekeinek szem előtt tartását jelenti, hanem a szélesebb közösség érdekeinek tiszteletben tartását és a felelős vezetés kialakítását. A normákhoz és elvekhez való ragaszkodásukkal inspirálhatják az empátikus viselkedést és felelős döntéshozatal terjedését, segítve a közösségi szintű erkölcsi fejlődést és a társadalmi értékek erősödését. A bizalom erősítése kulcsfontosságú a szervezetek hatékony működése és a közösség támogatása szempontjából. Az etikus működés támogatja ezt a hitelességet, a megbízhatóságot, az elvek betartása javítja a szervezetek hírnevét és növeli a bizalmat, megelőzhető a szervezeten belüli a hatalommal való visszaélés, a konfliktusok, a belső feszültségek. Segíti a transzparenciát, a szervezetek átláthatóságát, azzal, hogy nyíltan kommunikálják működési elveiket, pénzügyi forrásait és döntéshozatali folyamataikat, támogatják település lakóinak tájékoztatását. Az átláthatóság, az értékek és normák tiszteletben tartása, az irányelvek kidolgozása és a közösségi ellenőrzés révén hozzájárulnak a szervezetek pozitív etikai kultúrájának kialakításához és fenntartásához, a társadalmi harmónia és fejlődés jegyében. (6. ábra)

6. ábra: Településen aktív civil szervezetek pozitív etikai kultúrájának összetevői *Forrás: saját összeállítás*

Az működés alapvető eleme a döntéshozók rendszeres, nyilvános beszámolója a tevékenységeikről, pénzügyeikről és eredményeikről, ezen elvárásokat a saját működésükben is alkalmazzák, példát mutatva ezzel a közösségnek, tehát magas szintű átláthatóságot és elszámoltathatóságot követelnek meg maguktól és más szervezetektől is. Az emberi jogok tiszteletben tartása, az esélyegyenlőség előmozdítása, a környezetvédelem vagy a szolidaritás értékeinek érvényesítésével a

szervezetek a közösségnek pozitív példát mutatnak. Saját irányelveket és szabályozási kereteket dolgoznak ki, amelyek segítenek megelőzni a konfliktusokat, rendellenességeket, meghatározzák az elfogadható magatartást, az elvárt integritást és az etikai elveket. Különböző programok, workshopok és kampányok révén segítenek növelni az egyén tudatosságát a tisztességes és átlátható működés előmozdítása érdekében.

A településen működő civil szervezetek versenyt segítő vagy versenyt gátló hatásainak etikai vonatkozásai

A civil szervezetek működése a településeken kettős hatást gyakorolhat a versenyre, attól függően, hogy milyen módon és céllal működnek. (7. ábra)

Versenyt segítő hatások	Versenyt gátló hatások
<ul style="list-style-type: none">• Innováció és jó gyakorlatok előmozdítása• Szolgáltatás minőség• Képzés és fejlesztés• Erőforrások mobilizálása	<ul style="list-style-type: none">• Erőforrások átcsoportosítása• Piac torzítása• Túlzott bürokrácia és versenyhátrány• Elitizmus és kirekesztés

7. ábra: Civil szervezetek működésének versenyt segítő vagy versenyt gátló hatásai a településen *Forrás: saját összeállítás*

A szervezetek diverzifikált megoldásokat és alternatív gyakorlatokat hoznak létre a problémákra, ezzel segítve a versenyképességet, az új ötletek és megközelítések révén támogatják a gazdasági és társadalmi fejlődést. A különféle képzések és oktatási programok szervezésével versenyképes munkaerő megteremtését, megerősítését teszik lehetővé, ezáltal képesek összehangolni és mobilizálni a közösség erőforrásait, mely növeli a települési projektek megvalósításának kapacitását és a gazdasági fejlődés lehetőségeit. Az erőforrásoknak egy része, például a pénzügyi támogatások vagy az önkéntes munkaerő, átcsoportosítható más tevékenységekhez, feladatkörökhöz, mely versenyhátrányt eredményezhet. A szolgáltatásnyújtás révén a civil szervezetek versenyben vannak a magánszektoral, ha alacsonyabb áron vagy ingyenesen nyújtják ugyanazokat a szolgáltatásokat, akkor torzulásokat okozhatnak a piacon, melyek negatív hatással lehetnek a versenyszférára. A komplex bürokratikus struktúra miatti túlzott adminisztráció és szabályozás jellemző a szervezeti működésre, ami a helyi vállalkozásokra is hatással lehet, mivel versenyhátrányt jelenthet a könnyebb és hatékonyabb működésre törekvő vállalkozások körében.

A verseny fokozódása esetenként elitizmust és kirekesztést is előidézhet, az erősebb támogatottsági háttérrel rendelkező szervezetek, nagyobb eséllyel érhetnek el sikereket, átmeneti torzulások és a negatív hatások miatt fontos, hogy a versengést kontrolláltan kezeljék, figyelembe véve az etikai és közösségi normákat.

Összegezés

Az elmúlt évtizedekben a települések versenyképességének vizsgálata egyre hangsúlyosabb téma lett a globális gazdasági és társadalmi környezetben, mely háttérében azonban nemcsak gazdasági tényezők, hanem a települések etikai normái és értékei is meghatározó szerepet játszanak. A településetika alapvetően arra a

kérdésre fókuszál, hogy egy település vagy város milyen értékeket és normákat tart szem előtt a mindennapi élet során, és hogyan biztosítja azok betartását. Az erkölcsös működésre és az döntéshozatalra való törekvés hozzájárul a helyi közösség egészének fejlődéséhez és jólétéhez, a kapcsolódó viselkedési minták megteremtik a bizalmat az intézmények és az emberek között, elősegítik az összefogást, az összetartást, valamint hozzájárulnak a pozitív városi imázs kialakításához. A gazdasági mutatók elemzésén túl a versenyképesség vizsgálata egyre inkább az intézményi hatékonyságra, az innovációra, a képzésre és a társadalmi infrastruktúrára épül, – a megbízhatóság, az átláthatóság és a felelősségteljes üzleti magatartás együttesen alakítják a település vonzerejét a befektetők, a vállalkozások és a letelepedési helyet keresők részére.

A lakóhelyválasztás egy komplex és többdimenziós folyamat, amelyet számos tényező befolyásol, amelynek célja az egyén szükségleteinek és preferenciáinak a legjobban megfelelő környezet kiválasztása. Az infrastruktúra, a közvilágítás, az utak minősége és a közlekedési lehetőségek, valamint a közintézmények és kereskedelmi helyek elérhetősége jelentős szerepet játszanak a mindennapi élet megkönnyítésében és kiszolgálásában. A lakásállomány kora, állaga és mérete szintén hatással van komfortérzetünkre és az életvitelre. A közbiztonság és a bűnözés mértéke olyan tényezők, amelyek közvetlenül befolyásolják az biztonságérzetünket, az egyén mentális állapotát. A közbiztonság, az alacsony bűnözési ráták segítenek abban, hogy nyugodt és stresszmentes környezetben élhessünk, miközben a magasabb bűnözési arányok fokozhatják az aggodalmat és szorongást. A szabadidős lehetőségek, mint a kulturális és sportolási aktivitások, valamint a szórakozási lehetőségek hozzájárulnak az egyén életminőségéhez és szociális kapcsolataihoz. A turisztikai és kulturális attrakciók, valamint a sportolási infrastruktúra elérhetősége befolyásolja az egyén életstílusát és szabadidős tevékenységeit. A lakóhelyválasztásban az egyén egyedi preferenciái és elvárt értékei is közrejátszanak. A munkahelyek száma, foglalkoztatási lehetőségek, oktatási intézmények minősége és a helyi közösség atmoszférája mind olyan tényezők, amelyek hatással lehetnek választásra.

A modern társadalmakban a települések etikus működése kiemelkedő jelentőséggel bír a fenntartható fejlődés és a társadalmi együttélés szempontjából, mely elérése érdekében szerteágazó feladatokat vállalnak magukra a helyi közösségek érdekében. Szükséges a közösségi ellenőrzés és elszámoltathatóság elvének biztosítása, olyan szervezetek működtetése, amelyek függetlenül képesek értékelni a helyi önkormányzatok és intézmények tevékenységét, azáltal, hogy kritikus észrevételeket és jelentéseket készítenek a döntéshozatali folyamatokról és azok eredményeiről, nyomást gyakorolnak az illetékesekre, hogy átlátható módon, a rögzített irányelveknek megfelelően működnek-e. A szervezetek információgyűjtésre és tudatosság növelésre törekednek, figyelmeztetve a közösséget az etikai problémákra és azok következményeire, képzéseket szerveznek a helyi lakosoknak, segítve ezzel is az felelősségtudatot és részvételt. Az erkölcsös működés érdekében az intézmények és az egyének magatartásának ellenőrzését és javítását tűzik ki célul, az emberi jogok érdekében az elnyomás, a diszkrimináció és az emberi méltóság megsértése ellen is fellépnek, támogatva a mindenki számára egyenlő lehetőségeket és jogokat biztosító társadalmi környezet kialakítását.

A civil szervezetek az aktivizmus és a társadalmi nyomás révén hívják fel a figyelmet az erkölcsi kérdésekre és problémákra, és ösztönzik az intézményeket a jó gyakorlatok kialakítására és az etikai normák erősítésére. Alaptevékenységükben közösségi szolgáltatásokat és támogatást nyújtanak a sérülékeny csoportoknak, az elesetteknek

való segítségnyújtás révén támogatják az etikus és emberséges települési környezet kialakítását, hozzájárulva a társadalmi egyenlőség és igazságosság előmozdításához.

Irodalom

- Angler, K. (2021). Válthat-e a helyi termék turisztikai vonzerővé? In: Horeczki, R. (Ed.), *A vidéki Magyarország a pandémia korában: IX. Falukonferencia* (pp. 31-31). Pécs: ELKH KRTK RKI.
- Enyedí, Gy. (1997). A sikeres város. *Tér és Társadalom*, 11(4), 1-7.
- Enyedí, Gy. (2012). *Városi világ*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Etzioni, A. (1988). *The Moral Dimension, Toward a New Economics*. New York: The Free Press.
- Gulyás, T., Szendrő, P., & Szécsi, G. (2021). Innováció, etika, felelősség az információ korában: Adalékok az innovációetika fogalmi megalapozásához. *KULTÚRATUDOMÁNYI SZEMLE*, 3(3), 5-25.
- Harvey, D. (1989). From Managerialism to Entrepreneurialism: The Transformation in Urban Governance in Late Capitalism. *Geografiska Annaler. Series B, Human Geography*, 71(1), 3-17. Taylor & Francis, Ltd.
- Koltai, Z. (2014). Dél-dunántúli települések egy országos piackutatás tükrében. *Deturope*, 6(3), 54-68.
- Koltai, Z., & Galambosné Tiszberger, M. (2014). Nagyvárosok helyzeti előnyben - Piackutatás a magyar települések sikerességéről. *Tér – gazdaság – ember*, 1, 25-40.
- Kondorosi, F.-né Dr., & Baráth, N. (2013). Vállalatirányítási filozófia, versenyképességet megalapozó módszerek, elvek alkalmazása multinacionális vállalatok gyakorlatában. *CONTROLLER INFO*, 2013(4), 2-7.
- Kotler, P. (1993). *Marketing Management*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó.
- Kozma, G. (2002). *Terület és településmarketing*. Debrecen: Kossuth Egyetemi Kiadó.
- Kovács, D. (2023). Civil szervezetek és alapjogok a nemzetközi szintéren. *KÜLÜGYI MŰHELY*, 5(1-2), 106-120.
- Lengyel, I. (2006). A regionális versenyképesség értelmezése és piramismodellje. *Területi Statisztika*, 46(2), 131-147.
- Michalkó, G. (2014). Városimázs és versenyképesség: a turizmusorientált településmarketing néhány aspektusa. In: Tózsá, I. (Ed.), *Turizmus és településmarketing* (pp. 37-46). Budapest: BCE Gazdaságföldrajz és Jövőkutatás Tanszék.
- Martin, K. E. (2008). Innovation, Ethics and Business. Business Roundtable. Institute for Corporate Ethics. [Link](#)
- Piskóti, I., Molnár, L., Gulyásné Kerekes, R., Nagy, Sz., Dankó, L., Karajz, S., Bartha, Z., Kis-Orloczki, M. (2015). Termékek piacképessége, márkázása és társadalmi marketing támogatása - a térségi fejlesztés dimenziójában. *Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek*, XII.(2), 94-106.
- Slezák-Bartos, Zs. (2020). Egy megyeszékhely adottságai – versenykörkép. *TUDÁSMENEDZSMENT*, 21(1-2), 30-39.
- Szécsi, G. (2022). Mediatizáció, közösség, narratíva. *REPLIKA*, 127, 115-130.
- Szilágyi, T. (2021). A felelősség társadalma. *Kultúratudományi Szemle / Cultural Science Review*, 2021/4(3. évfolyam), 38-46.
- Vas-Guld, Zs., Slezák-Bartos, Zs., Krizl, E., Máté, A., Angler, K. (2016). Egészségtudatosság a mindennapokban - Nem mindennapi kenyérünk: Vörösboros-lila hagymás teljes kiőrlésű kenyér. In: Pintér, R; Csapó, J (Ed.), *VIII. Országos Turisztikai Konferencia: "Környezet-biztonság-turizmus"*. Pécs: PTE TTK Földrajzi Intézet, 34.
- Zádori, I., & Nemeskéri, Zs. (2021). CSR for Sustainability. In: Nemeskéri, Zs. (Ed.), *Greenway School: Sustainability and Green Philosophy in Practice*. Budapest: DePress Kiadó, 115-184.